

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Психолого-педагогічний факультет

Кафедра хореографії

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ, ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
МАГІСТЕРСЬКИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія)**

Полтава – 2022

УДК 378.091.27:001.89(072.8)

М54

Рецензенти:

Петренко Л. М., доктор педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Андрощук Л. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

М54 Методичні рекомендації до організації, виконання та захисту магістерських кваліфікаційних робіт / уклад. : **Жиров О. А., Благова Т. О.** Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 63 с.

Методичні рекомендації є переліком основних вимог до написання і оформлення магістерських кваліфікаційних робіт. Вони включають три розділи, кожен з яких освітлює перелік вимог до роботи певного типу. У даних розділах представлені вимоги до кожного із структурних елементів роботи, вимоги до проведення як теоретичної, так і емпіричної частини дослідження, а також представлений перелік технічних вимог до оформлення роботи і критерії виставляння оцінок за наслідками захисту перед АЕК. Наприкінці методичних рекомендацій представлені додатки, у яких наведено зразки оформлення титульних листів роботи та структури вступу і змісту магістерських кваліфікаційних робіт, рекомендована тематика наукових робіт, зразки оформлення списку використаної літератури тощо.

Матеріали призначено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія), а також для викладачів ЗВО з метою ефективного здійснення ними керівництва магістерськими роботами студентів.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.
(протокол № 5 від 28 листопада 2022 р.)*

УДК 378.091.27:001.89(072.8)

© Жиров О. А., Благова Т. О., 2022

© Вид-во ПНПУ імені В. Г. Короленка

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5
1.1. Загальні положення.....	5
1.2. Основні етапи виконання магістерської кваліфікаційної роботи.....	9
1.3. Вимоги до структури магістерської кваліфікаційної роботи.....	15
II. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	26
2.1. Загальні вимоги до оформлення магістерської кваліфікаційної роботи... ..	26
2.2. Оформлення таблиць, рисунків і формул	29
2.3. Правила цитування та посилання на використані джерела	30
2.4. Оформлення списку використаних джерел	32
2.5. Оформлення додатків	33
III. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	34
3.1. Поняття академічної доброчесності та плагіату	34
3.2. Порядок подання кваліфікаційної роботи для перевірки рівня її унікальності та виявлення академічного плагіату	35
3.3. Попередній захист та зовнішнє рецензування магістерської кваліфікаційної роботи	36
3.4. Відгук та рецензія	37
3.5. Загальні вимоги до публічного захисту кваліфікаційної роботи	38
3.6. Критерії та умови оцінювання магістерської кваліфікаційної роботи	39
3.7. Вимоги до структури, змісту, оформлення, захисту та зберігання кваліфікаційних робіт	42
3.8. Типові помилки в написанні та оформленні магістерської роботи	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	48

ВСТУП

Професійна підготовка здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) здійснюється за освітньою програмою «Середня освіта (Хореографія)» і забезпечується вивченням комплексу дисциплін загальної і професійної підготовки, спрямованих на підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, що володіють системою професійних знань, умінь і навичок відповідно до сучасного рівня розвитку мистецької освіти. Відповідно до чинного Закону України «Про вищу освіту» другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру в певній галузі професійної діяльності. Тому підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти до наукової діяльності відбувається не тільки в процесі вивчення низки відповідних дисциплін, але й насамперед під час виконання кваліфікаційної роботи, яка є заключним етапом процесу теоретичної та практичної підготовки здобувачів за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Хореографія)». Основне її завдання – продемонструвати рівень кваліфікації здобувача, уміння самостійно вести науковий пошук і розв'язувати конкретні наукові завдання.

Кваліфікаційна робота магістранта представляє собою самостійне завершене дослідження, як правило, теоретичного характеру, у якому вирішуються актуальні питання у галузі освіти, культури і мистецтва. Зміст роботи можуть складати результати теоретичних досліджень, розробка нових методів, прийомів і методичних підходів до вирішення наукових проблем у галузі хореографії, а також розв'язання завдань практичного характеру. Наукова студентська робота повинна відповідати вимогам актуальності і практичної цінності. Тому магістранти поряд із літературою наукового характеру використовують фактичні матеріали педагогічної і творчої діяльності самодіяльних хореографічних колективів, як правило, за місцем проходження практики або постійної роботи.

Методичні рекомендації розроблено для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня для спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія). Вони ґрунтуються на чинних нормативно-правових актах Міністерства освіти і науки України та внутрішніх нормативних документах Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. У методичних рекомендаціях розкриваються зміст та організаційні основи написання, оформлення та захисту магістерської кваліфікаційної роботи.

I. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення

Відповідно до концептуальних положень реформування вищої освіти в Україні та необхідності переходу до європейської моделі вищої освіти, сформульованих у нормативних документах Міністерства освіти і науки України, висунуто певні вимоги до підготовки та оформлення магістерської кваліфікаційної роботи.

Магістерська кваліфікаційна робота (МКР) – це самостійна науково-дослідницька праця, яку виконують із метою встановлення відповідності рівня освітньої та наукової підготовки здобувача другого рівня вищої освіти, його готовність до самостійної роботи за фахом, здатність до майбутньої науково-дослідницької роботи. Виконання МКР є обов'язковим для всіх здобувачів, які навчаються за освітніми програмами підготовки магістра. Магістерська кваліфікаційна робота зорієнтована на формування загальних і спеціальних компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки магістра, зокрема, здатності самостійно здійснювати науковий пошук і розв'язувати конкретні науково-теоретичні й практичні завдання професійного характеру.

Виконання магістерської кваліфікаційної роботи має на меті:

- поглиблення, розширення та систематизацію теоретичних знань і практичних навичок, отриманих магістрантом за весь період навчання за спеціальністю;
- удосконалення вмінь та навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методиками теоретичного та експериментального дослідження, використаних під час виконання кваліфікаційної роботи;
- набуття досвіду з аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень, набуття досвіду з їх прилюдного захисту;
- удосконалення навичок самостійної роботи магістрантів із науковою літературою;
- формування готовності й здатності магістрантів до самоосвіти й саморозвитку, самостійної дослідницької роботи в майбутній професійній діяльності.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний:

- 1) обґрунтувати актуальність, розкрити зміст і сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з вивчених освітніх компонентів та аналіз самостійно опрацьованих джерел;
- 2) опанувати методику роботи зі спеціальною літературою, систематизувати й узагальнити зібраний матеріал;
- 3) провести критичний аналіз різних поглядів і виробити власну позицію вирішення проблеми;
- 4) оцінити практичний досвід, розробки, пропозиції та рекомендації з обраної теми;

- 5) виконати поставлені завдання щодо дослідження явища, процесу;
- 6) сформулювати та обґрунтувати висновки / рекомендації стосовно сутності проблеми;
- 7) дотримуватися вимог щодо оформлення покликань на використані джерела та вимог до загального оформлення кваліфікаційної роботи.

Зміст магістерського дослідження повинні характеризувати оригінальність, унікальність і неповторність наведених даних у галузі мистецько-педагогічної освіти. Основою змісту є принципово новий матеріал, що включає опис нових факторів, явищ і закономірностей, або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій або у зовсім іншому аспекті. У магістерській роботі в найбільш систематизованому і послідовному вигляді фіксуються як вихідні передумови наукового дослідження, так і весь його перебіг і отримані внаслідок цього результати. Причому тут не просто описуються наукові факти, а проводиться їх всебічний аналіз. Зміст роботи також характеризується наявністю в ній дискусійного і полемічного матеріалу. Специфічні не тільки зміст роботи, а й форма його викладу, із високим ступенем наукового абстрагування, аргументованістю суджень і точністю даних.

Найважливішою вимогою до магістерської кваліфікаційної роботи є органічне співвідношення її частин: теоретичної і практичної. Окрім того, обґрунтування проблеми на основі критичного огляду літератури, визначення провідних ідей роботи може знайти своє відображення в результатах експерименту. Теоретична і практична частина наукової роботи разом складають цілісну структуру навчально-пізнавального процесу.

Цінність магістерської роботи визначається її науково-дослідною значущістю, а також логічністю, доказовістю, ясним і послідовним викладом матеріалу. Велике значення має вміння автора працювати з широкою джерельною базою, орієнтуватися в різноманітності думок, виділяти головне, найбільш значиме, порівнювати й аналізувати різні точки зору, висловлювати свої думки з досліджуваної проблеми.

МКР готується кожним магістрантом індивідуально та, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – є самостійним логічно завершеним оригінальним науковим дослідженням здобувача.

Виходячи з того, що магістерська підготовка – це по суті лише перший серйозний крок здобувача до науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності, що логічно завершується вступом до аспірантури і підготовкою кандидатської дисертації, МКР не може розглядатись як науковий твір вищого гатунку, оскільки ступінь магістра – це не вчений, а лише академічний ступінь, який підтверджує освітньо-професійний рівень випускника вищої школи і свідчить про наявність у нього знань, умінь і навичок, притаманних науковому працівникові-початківцю.

МКР повинна відповідати вимогам актуальності і практичної значущості. Тому здобувачі поряд із літературою наукового характеру використовують фактичні матеріали мистецько-педагогічної й творчої діяльності самодіяльних

хореографічних колективів, як правило, за місцем проходження практики або постійної роботи. Тематика магістерських кваліфікаційних робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни, цілям та задачам професійної підготовки фахівців-хореографів на сучасному рівні розвитку науки і практики.

МКР є різними за формою, метою і завданнями дослідження. Тип магістерської роботи зумовлює її структуру. Специфіка виявляється на рівні формування основної частини. Відповідно до специфіки спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) можна виділити такі типи магістерських кваліфікаційних робіт:

1. *Історико-педагогічні.* Даний вид роботи передбачає ґрунтовний історіографічний аналіз заявленої теми дослідження (*історіографія* – сукупність досліджень, присвячених певній проблемі чи історичній епосі). Такі роботи потребують дотримання спеціальних вимог: чіткої хронологічної послідовності, точного відтворення назв історичних подій, явищ, правильної термінології тощо. Зазвичай дослідження історико-педагогічного спрямування може бути присвячено висвітленню творчої спадщини певної персоналії, містити аналіз хореографічного мистецтва або освіти на різних етапах історичного розвитку, висвітлювати теоретичний, творчо-практичний досвід, мистецько-педагогічні ідеї видатних балетмейстерів, виконавців, діячів культури і мистецтва, педагогів-хореографів минулого, розкривати етапи становлення й розвитку певного виду танцювального мистецтва або навчально-виховного, творчо-постановочного, тренувального процесів, періоди розвитку системи мистецької освіти та естетичного виховання. Як зазначає О. Рудницька, джерелами таких робіт виступає наукова література, бібліографічні відомості, епістолярна спадщина, архівні документи, матеріали періодичної преси того хронологічного проміжку, який досліджується, спогади сучасників тощо. Для їх пошуку необхідна робота в бібліотеках і архівах, результатом якої має стати висвітлення маловідомих фактів, порівняльний аналіз, актуалізації ідей, визначення аспектів творчого використання цінних надбань теорії і практики хореографічної освіти в сучасних умовах.

2. *Культурологічні.* Традиційно, предмет культурології поділяється на теорію культури та історію культури. Зрозуміло, що обидві сфери культурології взаємопов'язані: теорія культури створюється на основі фактичного матеріалу, здобутого історією культури, а аналіз історико-культурних явищ здійснюється, виходячи із запропонованих теорією культури закономірностей. Тому такі роботи присвячені дослідженню культурологічної, мистецтвознавчої та історичної проблематики: висвітленню питань створення загальної теорії культури, стосовно якої всі існуючі концептуальні моделі культури виступають як окремі випадки, здійсненню синтезу всього теоретичного знання про культуру, накопиченого впродовж ряду століть як у процесі розвитку культурологічної думки, так і в результаті дослідження культури іншими гуманітарними науками; дослідженню організації і технології культурного життя суспільства; дослідженню особливостей розвитку культури різних регіонів України як самостійних соціокультурних одиниць та інших народів світу (періодизація розвитку культури певного регіону; вивчення культурно-

мистецького життя окремих регіонів України в різні історичні періоди; встановлення причинно-наслідкових зв'язків між соціальними і культурними процесами; становлення та розвиток хореографічного мистецтва в історичному контексті; вивчення передумов, етапів культурного розвитку чи навпаки занепаду досліджуваного регіону; вплив регіональної культури на життя певного етносу; внесок здобутків регіональної культури до загальнонаціональної культури держави); вивченню підготовки фахівців для сфери культури, діяльності соціокультурних інститутів і установ культури; аналізу культурологічних медіа проектів і художньо-мистецьких акцій тощо. Головним напрямом культурологічних досліджень є прогнозування, проєктування та регулювання культурних процесів, розробка культурної політики; економічне, політичне і духовне забезпечення реалізації культурних програм; вивчення інтересів публіки, мотивів залучення до культури, форми організації дозвілля.

В останні роки все більшого значення набувають міжкультурні (крос-культурні) дослідження з вивчення варіабельності та кореляції тих чи інших рис культури народів світу, систематизації крос-культурного матеріалу для порівняння, еквівалентності обраних одиниць порівняння з різних культур, зіставлення компонентів культури етносу з типологічно їм подібними компонентами в інших споріднених культурах, виявлення подібних і відмінних ознак в зіставлених культурних явищах, встановлення соціокультурних причин виявлених відмінностей.

3. *Теоретико-експериментальні.* Вони спрямовані на здобуття знань у галузі дидактики та теорії виховання. У них розглядаються доцільні шляхи вдосконалення педагогічних основ організації навчально-виховного процесу в танцювальних колективах. Завдання таких робіт полягає в уточненні, поглибленні, систематизації, узагальненні принципів, методів, засобів, форм навчання та виховання, а також у перевірці власних ідей і напрацювань щодо навчального процесу. Структура даного виду передбачає наявність в основній частині теоретичного і практичного розділів. У першому висвітлюються теоретичні основи досліджуваної проблеми, окреслюються ймовірні шляхи її розв'язання, у другому здійснюється практична перевірка висунутих положень, експериментальне дослідження (при наявності). Педагогічний експеримент ґрунтується на висуненні здобувачем власного вихідного теоретичного положення, розробці на його основі методики практичної роботи з учнями та апробації її ефективності. Проведення експерименту вимагає від магістранта творчого підходу, прояву самостійності, досвіду спілкування з дітьми, батьками, керівниками колективів, учителями, а головне – знання методології проведення експерименту, уміння аналізувати і правильно оформляти результати експерименту.

4. *Методичні.* Такі роботи стосуються різних методик хореографії. Метою таких робіт є використання фахових знань і практичних умовах. На відміну від теоретичних робіт, які спрямовані на висвітлення ключових проблем педагогічної науки, на збагачення теоретичних знань, методичні дослідження розкривають умови оптимізації розв'язання практичних завдань. Вони є більш

поглибленими, адже містять в основній частині окрім теоретичного й практичного розділів ще й методичний, де автор пропонує певну методику або підбір методик для вирішення завдань дослідження, зокрема, методику проведення певної частини, фрагмента освітнього процесу. Результат методичної роботи має вигляд розробленої технології шкільних або позашкільних занять, що забезпечує успішне вирішення поставлених завдань і характеризується достатньо високою ефективністю.

Варто зазначити, що запропонована класифікація є досить умовною, адже у чистому вигляді дослідження зустрічаються нечасто.

1.2. Основні етапи виконання магістерської кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота має засвідчити рівень сформованості науково-дослідницьких компетентностей здобувача освітнього рівня: здатність до поглиблення, систематизації та закріплення отриманих за час навчання теоретичних знань; здатність обирати й аналізувати наукову або практичну проблему; робити теоретичні висновки й узагальнення; обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний і/або практичний характер; здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності.

МКР повинна відповідати таким основним вимогам:

- бути актуальною, мати новизну, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку науки;
- вимагати глибини опрацювання та критичного аналізу джерел з обраної теми;
- містити характеристику історії вивчення досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- мати чітке визначення об'єкта та предмета, мети та завдань, а також вибору методів, обґрунтування доцільності їх використання в дослідженні, висвітлення елементів наукової новизни МКР;
- демонструвати узагальнення та обґрунтування отриманих у процесі виконання кваліфікаційної роботи результатів, формулювання висновків та практичних рекомендацій щодо їх використання під час вивчення окремих освітніх компонентів;
- стимулювати у здобувачів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;
- демонструвати професійну компетентність і самостійність суджень автора, вміння ставити і вирішувати завдання професійної діяльності.

Сукупність отриманих у такій роботі результатів повинна свідчити про наявність у її автора навичок наукової праці в обраній галузі професійної діяльності. МКР повинна адекватно відображати як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких всебічно обґрунтована в кожному конкретному випадку.

Організаційно процес написання магістерської роботи складається з таких етапів:

- *підготовчого*, який починається з вибору та обґрунтування магістрантом актуальності теми дослідження й отримання індивідуального завдання від керівника магістерської роботи щодо питань, які необхідно вирішити – ознайомлення зі станом проблеми, проведення оцінки її новизни та перспективності, збирання фактичних матеріалів, визначення концептуального апарату (мети, завдань, об'єкту, предмету дослідження), проведення необхідного огляду та аналізу літературних джерел, нормативної бази, розробка змісту роботи, складання попереднього плану дослідження й узгодження його з керівником;

- *основного (творчого)*, який реалізується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає:

- збирання й обробку фактичного матеріалу, виконання науково-дослідного завдання, написання розділів на основі обробленого теоретичного і практичного матеріалу;

- викладення тексту роботи згідно з її структурою, проведення експериментальної роботи (якщо робота передбачає експериментальну частину);

- формулювання висновків та рекомендацій;

- підготовку публікацій з тематики дослідження;

- подання роботи на перевірку науковим керівником;

- редагування роботи з урахуванням зауважень керівника;

- *прикінцевого* – перевірка унікальності тексту на плагіат та попередній розгляд (передзахист) результатів роботи з метою вирішення питання щодо допуску (не допуску) здобувача до захисту на засіданні АЕК, оформлення роботи; оформлення в установленому порядку оцінювальних документів: звіту (довідки) про перевірку роботи на ознаки академічного плагіату, відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії; подання МКР з усіма документами й матеріалами до АЕК;

- *підсумкового* – підготовка доповіді та ілюстративних матеріалів (презентації) до захисту кваліфікаційної роботи перед АЕК, безпосередній захист, оголошення результатів захисту (оцінки) одним з членів АЕК.

Раціонально спланувати та організувати роботу над дослідженням, правильно розподілити власний час, ґрунтовно і своєчасно опрацювати обрану тему допоможе такий алгоритм:

- вибір теми дослідження;

- підбір джерел та їх опрацювання;

- визначення методології дослідження (об'єкта, предмета дослідження, мети і завдань, гіпотези (за потребою) та методів дослідження);

- складання плану роботи, узгодження його з керівником;

- написання тексту роботи згідно з її структурою;

- формулювання висновків / рекомендацій;

- подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові;

- усунення зауважень, доопрацювання роботи;

- попередній захист роботи на кафедрі;

- отримання відгуку наукового керівника та рецензії на кваліфікаційну

роботу;

- остаточне оформлення тексту роботи;
- захист магістерської роботи.

Виконання кваліфікаційної роботи відбувається відповідно до графіку навчального процесу та розкладу атестації відповідної спеціальності, затверджених ректором / першим проректором університету.

Визначення і затвердження тематики магістерських кваліфікаційних робіт

Написання кваліфікаційної роботи починається з вибору теми дослідження. Тематика магістерських кваліфікаційних робіт розробляється та щорічно оновлюється кафедрою хореографії з урахуванням її планової наукової проблематики, кола наукових інтересів керівників і пропонується здобувачам на початку навчального року. Тематика магістерських робіт повинна відповідати напряму підготовки випускової кафедри, сучасним запитам системи освіти та бути спрямованою на вирішення завдань, пов'язаних із діяльністю вчителя хореографії.

Тема дослідження може бути обрана магістрантом або з переліку тем, запропонованих випусковою кафедрою, або обрана магістрантом самостійно (за умови обґрунтування її актуальності і доцільності) відповідно до його інтересів, нахилів і уподобань. Запропоновану магістрантом тему розглядають на засіданні кафедри, затверджують чи відхиляють її. Тема наукової роботи обов'язково погоджується з науковим керівником.

Основними критеріями вибору теми кваліфікаційного дослідження є:

- відповідність спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія);
- урахування потенційної можливості зв'язку з майбутньою професійною діяльністю магістранта;
- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- ступінь вивчення теми попередниками;
- наявність доступної для здобувача і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на кафедрі хореографії;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедри хореографії;
- можливість отримання від упровадження результатів дослідження науково-освітнього ефекту;
- особисті наукові інтереси здобувача.

Рекомендована тематика магістерських робіт наведена у додатку Г.

Тема магістерської кваліфікаційної роботи повинна бути стислою, лаконічною, без скорочень, окреслювати межі проведення дослідження, відповідати обраній науковій спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми (завдання), вказувати на мету і предмет дослідження та його завершеність. У назві небажано використовувати ускладнену термінологію і уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Вивчення

процесу...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...», «Розробка і дослідження ...», що недостатньо відбивають сутність досліджуваної проблеми. Назва теми роботи повинна бути конкретною, узгоджуватися з об'єктом і предметом дослідження.

Обрану тему роботи закріплюють за студентом та науковим керівником наказом ректора і вона не може бути змінена на власний розсуд. У виняткових випадках, на підставі мотивованої, узгодженої з науковим керівником заяви здобувача вищої освіти та службової записки завідувача кафедрою, тему кваліфікаційної роботи змінюють і затверджують додатковим наказом ректора Університету.

Після визначення на кафедрі теми магістрант із науковим керівником розробляє індивідуальний план-графік виконання магістерської роботи, що є основою для відбору та систематизації матеріалів, послідовного та логічного викладу результатів дослідження, із зазначенням усіх етапів та офіційних термінів виконання.

У магістерській роботі важливо, щоб магістрант самостійно обґрунтовував свої судження, робив узагальнення та практичні рекомендації, аргументував усе це достатнім фактичним матеріалом.

Починаючи виконання магістерської роботи, здобувач повинен чітко уявити її структуру та зміст. При цьому усі складові частини роботи повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані.

Над науковою роботою здобувач працює під контролем наукового керівника впродовж усього терміну, визначеного освітньою програмою і навчальним планом.

Наукове керівництво магістерською роботою

Науковими керівниками кваліфікаційних магістерських робіт призначаються науково-педагогічні працівники випускової кафедри, які мають науковий ступінь та/або вчені звання, або провідні фахівці за напрямом професійної діяльності.

Науковий керівник:

- допомагає здобувачу обрати тему, сформулювати мету, завдання магістерської роботи, скласти зміст;
- знайомить із вимогами щодо виконання та захисту роботи;
- рекомендує основну та додаткову літературу, довідкові та архівні матеріали, інші джерела для опрацювання з теми кваліфікаційної роботи;
- аналізує та контролює організацію самостійної роботи студента;
- надає практичну допомогу при виконанні усіх етапів роботи;
- здійснює контроль за дотриманням затвердженого графіку роботи.

У разі суттєвих порушень, що можуть призвести до недотримання, він невідкладно інформує завідувача кафедри з метою прийняття відповідних рішень, зокрема й рішення про недопущення здобувача до захисту;

- контролює хід виконання роботи і несе відповідальність за її

своєчасне та якісне виконання до моменту захисту;

- перевіряє текст роботи під час написання окремих розділів, робить зауваження і вказує на недоліки для своєчасного їх усунення;

- здійснює контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти відповідно до Положення про академічну доброчесність;

- допомагає підготувати доповідь до захисту;

- надає відгук на кваліфікаційну роботу;

- може бути присутнім та виступати на засіданні ЕК із захисту магістерських кваліфікаційних робіт.

Важливо!

Магістрантові слід періодично (за обоюсторонньою домовленістю) інформувати наукового керівника про хід підготовки магістерської роботи, обов'язково доводити до відома про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання дослідження.

Науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором магістерської роботи і тому не повинен виправляти всі наявні в магістерській роботі теоретичні, методологічні, стилістичні та інші помилки.

Рекомендації та зауваження наукового керівника магістрант повинен сприймати творчо. Він може враховувати їх або відхиляти на свій розсуд, оскільки відповідальність за теоретично і методологічно правильну розробку та висвітлення теми, якість змісту та оформлення магістерської роботи лежить на ньому.

Підбір джерельної бази

Після визначення теми дослідження необхідно розпочати пошук, аналіз і систематизацію джерел, перегляд бібліотечних каталогів. Слід ознайомитись із фаховими часописами, науково-методичними періодичними виданнями, в яких можуть бути опубліковані необхідні матеріали тощо.

Послідовність опрацювання джерельної бази:

1. На комп'ютері потрібно створити кілька файлів-папок відповідно до назв запланованих розділів чи підрозділів.

2. У ці папки накопичувати цифрові копії відібраних наукових праць, при цьому необхідно на початку кожного файлу (безпосередньо в ньому) записувати точні вихідні відомості праці (прізвище автора, повну назву статті / книги, рік видання та видавництво, загальну кількість сторінок), щоб у подальшому не втратити вихідні дані джерела.

3. Якщо потрібну літературу було відскановано в паперовому варіанті, то такий бібліографічний опис потрібно зробити на першому аркуші.

4. Виписувати цитати варто одразу в текстовий файл (бажано зберігати у форматі *.rtf*), при цьому зазначаючи в дужках бібліографічні відомості про джерело.

Кожна цитата, приклад, цифровий матеріал мають супроводжуватися

точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал.

Складання змісту роботи

Після того, як потрібний матеріал зібрано й систематизовано, формулюють детальний зміст кваліфікаційної роботи. Студент має запропонувати власне бачення структури кваліфікаційної роботи: кількість розділів, підрозділів, а також їхні робочі назви. Процес уточнення структури є складним і може тривати впродовж усієї роботи над дослідженням.

Попередній зміст роботи узгоджується з науковим керівником. У разі виникнення зауважень зміст змінюють відповідно до рекомендацій наукового керівника.

Формулювання мети й завдань, визначення об'єкта та предмета дослідження

Після визначення попереднього плану роботи, студент приступає до визначення об'єкта та предмета дослідження. Тобто чітко визначає, що саме він буде досліджувати. Вказує мету – для чого вивчається обрана проблематика. З мети роботи випливають завдання, які повинен виконати студент. Чітко визначені завдання дозволяють добре структурувати кваліфікаційну роботу та виконати її на високому рівні.

Основний текст роботи

Проаналізований та систематизований матеріал подають відповідно до змісту в окремих розділах і підрозділах. У кожному розділі кваліфікаційної роботи висвітлюють самостійне питання, а в підрозділі – його окрему частину.

Тема повинна бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому на початку роботи над розділом слід визначити його головну ідею, а також укласти тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, аналізом конкретного практичного досвіду. Потрібно уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Формулювання висновків / рекомендацій

Достовірність висновків підтверджують теоретичним та практичним обґрунтуванням отриманих результатів. При формулюванні висновків слід звернути увагу на логічність та аргументованість викладу, увесь текст має бути підпорядкований основній ідеї дослідження. Висновки формулюють відповідно до мети, завдань і гіпотези (*за потребою*) кваліфікаційної роботи. Висновки є повністю власною думкою здобувача й не повинні містити цитувань чи повторювати чужі думки.

Стислий висновок слід подавати наприкінці кожного розділу, а розширений – у кінці роботи. За потреби рекомендації надають на основі загальних висновків роботи.

Подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові

Чорновий варіант кваліфікаційної роботи необхідно подати науковому керівникові для ознайомлення та формулювання рекомендацій і зауважень. Чернетку подають не пізніше ніж за півтора місяці до захисту, щоб науковий керівник мав достатньо часу для ознайомлення з нею, уже структурованою згідно з вимогами (титульний аркуш, зміст, вступ, текст, висновки та список використаних джерел).

Науковий керівник, ознайомившись із текстом кваліфікаційної роботи, формулює зауваження та рекомендації. Здобувач вищої освіти узгоджує з науковим керівником текст кваліфікаційної роботи, редагує та оформлює його в чистовому варіанті.

Усунення зауважень, доопрацювання роботи

Після остаточного узгодження чернетки з керівником оформляється чистовий варіант роботи. Кваліфікаційну роботу старанно перевіряють, уточнюють назви розділів, підрозділів, таблиць, послідовність розміщення матеріалу, вивіряють цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій.

Після усунення зауважень студент здійснює чистове оформлення роботи, подає її на кафедру та готується до захисту.

1.3. Вимоги до структури магістерської кваліфікаційної роботи

Структура науково-дослідної роботи визначається метою і завданнями дослідження, логікою розгортання наукового матеріалу, методологією його структурування. Незалежно від обраної теми структура магістерської роботи є такою:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних скорочень *(за необхідності)*;
- вступ;
- основна частина, яка складається з розділів (кількість зумовлена специфікою спеціальності / освітньої програми) та підрозділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки *(за необхідності, не враховують до загального обсягу роботи)*.

1. Титульна сторінка (див. Додаток А). Магістерська робота розпочинається титульним аркушем, який є першою сторінкою магістерської роботи. На ньому зазначають міністерство, назву навчального закладу, факультету, кафедри, де виконується робота, повну назву теми роботи, курс, групу, форму навчання, спеціальність, назву освітньої програми, прізвище та ініціали студента, котрий виконував роботу, учений ступінь та / або вчене звання, прізвище та ініціали наукового керівника, рік і місце виконання роботи.

2. **Зміст** (див. Додаток Б). Зміст подають на початку роботи. Він містить назви структурних елементів магістерської кваліфікаційної роботи та номери сторінок, на яких вони містяться (вступ; заголовки розділів і підрозділів (якщо вони є); висновки; список використаних джерел; додатки (якщо вони є). Усі сторінки роботи від титульної до останньої нумеруються арабськими цифрами без пропусків або літерних додатків. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. Усі питання змісту повинні бути логічно структуровані. Кожний наступний пункт розвиває й доповнює попередні. У кваліфікаційній роботі не може бути менше двох розділів.

Розділи зазвичай нумеруються арабськими цифрами (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2). Підрозділи також мають порядкову нумерацію у межах основної частини роботи та позначаються теж арабськими цифрами, тільки через крапку (наприклад: 1.1; 2.1. тощо). Тобто номер підпункту включає номер розділу і порядковий номер підрозділу, що розділені крапкою. Розділи і підрозділи не можуть дублювати один одного за змістом, але разом вони повинні повністю розкривати тему кваліфікаційної роботи. Підрозділи, на які ділиться розділ, не повинні співвідноситися один з одним як частина і ціле. Заголовки у змісті повинні точно дублювати заголовки в тексті. Не дозволяється скорочувати заголовки у змісті або подавати їх в іншому формулюванні, послідовності та підпорядкованості порівняно із заголовками в тексті роботи. Зміст усіх розділів і підрозділів має відображати основні структурні елементи роботи та їх підрозділи.

3. **Перелік умовних скорочень** (за необхідності). Такий перелік вводиться, якщо в роботі вжита специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи тощо. Перелік друкується двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їх детальну розшифровку. Якщо спеціальні терміни, символи, позначення і таке інше повторюється менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

4. **Вступ** (див. Додаток В). Вступ є однією з найважливіших частин роботи, адже в концентрованому вигляді презентує все дослідження. У ньому розкривається сутність і стан наукової проблеми та її значущість, стан розробки й обґрунтування необхідності проведення дослідження та подається загальна характеристика роботи. Доцільно, щоб вступ складався з таких структурних частин: актуальність теми, коротка характеристика стану розробленості проблеми в сучасній теорії та практиці, мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотеза (якщо робота передбачає проведення експериментального дослідження), характеристика методів дослідження, рівень вивчення проблеми, елементи наукової новизни та практичне значення одержаних результатів, апробація результатів дослідження (за потребою), характеристика загальної структури роботи. Рекомендований обсяг вступу – 5-7 сторінок.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми). Актуальність передбачає обґрунтування доцільності роботи, висвітлення окремих недостатньо досліджених аспектів та теми загалом, з'ясування цінності визначеної теми на даному етапі розвитку суспільства, науки, практики для підвищення ефективності і результативності освітнього процесу. Важливим є посилення на державні документи, у яких зазначається дана проблема, доведення необхідності розв'язання конкретних практичних завдань, які допомагають змінити ситуацію в діяльності навчальних закладів.

Обґрунтування актуальності обраної теми свідчить про вміння здобувача визначити назву теми із урахуванням її соціальної значимості, своєчасності, показує наукову обізнаність магістранта, його наукову зрілість і професійну підготовленість.

Правильна постановка й ґрунтовне формулювання аналізованих проблем мають важливе значення. Вони визначають стратегію дослідження, основні напрямки наукового пошуку, показують уміння магістранта відокремити головне від другорядного, оцінити вже відоме знання про проблему від виявлених фактів і положень.

Визначення актуальності будь-якої теми не слід починати здалеку. Воно повинно бути ясным і коротким, у межах однієї сторінки.

Мета і завдання дослідження, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. *Мета* – це стисле формулювання бажаного кінцевого наукового результату роботи, якого прагне досягти автор у процесі власного дослідження. Не потрібно формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що такі слова вказують не на саму мету, а на засіб її досягнення. Формулюючи мету, можна використати такі дієслова: *з'ясувати, системно проаналізувати, характеризувати, розглянути, виокремити* тощо. Мета дослідження має узгоджуватися із назвою роботи, об'єктом і предметом дослідження.

Мета дослідження конкретизується у його завданнях. Вони дають уявлення про те, на що буде спрямована дослідницька діяльність. *Завдання* – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети.

Завдання дослідження передбачають такі елементи:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вирішення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- всебічне (при необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення певної проблеми, виявлення її типового стану, вад і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду (таке вивчення дозволяє уточнити, перевірити ті дані, які опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження);

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення певної

проблеми;

- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів відносно відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цих проблем при певних затратах часу і зусиль;

- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

Зміст завдань формулюють, використовуючи такі поняття: проаналізувати..., встановити ..., охарактеризувати..., розробити..., виявити..., здійснити..., визначити..., сформулювати... тощо.

Формулювати завдання слід якомога ґрунтовніше, але лаконічно, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів й параграфів роботи. Спираючись на завдання дослідження, автор робить висновки до кваліфікаційної роботи.

Слід пам'ятати, що завдання повинні бути повною мірою розкриті в основному змісті роботи. Оптимальним для кваліфікаційної роботи є 3-4 завдання.

Обов'язковим для більшості досліджень має бути вироблення на основі одержаних результатів конкретних рекомендацій для учнів, учителів, вихователів, спрямованих на поліпшення освітнього процесу.

За потреби уясування мети дослідження дозволяє сформулювати *гіпотезу* – обґрунтоване припущення про можливі засоби розв'язання визначеної проблеми. Лише за умов вивчення характерних рис досліджуваних явищ можна висловити гіпотетичне положення, що вимагає подальшої перевірки. Гіпотеза висувається в разі існування проблеми. Зазвичай гіпотеза – це певна ідея, що має імовірнісний характер. Тому для її підтвердження студент шукає нові наукові факти, ставить експеримент та аналізує його результати. Цінність гіпотези визначається нестандартністю, невідповідністю відомим знанням. У залежності від того, що хоче довести автор, відбираються та узагальнюються емпіричні факти, окреслюються шляхи їх вивчення й доповнення, спрямовуються хід та методи пошукової роботи. Гіпотеза не виникає у свідомості дослідника спонтанно, вона є результатом глибокого усвідомлення теоретичних праць та досвіду практичної діяльності у тій чи іншій галузі науки.

Гіпотеза організує процес дослідження, визначає його логіку та результат. Процес розвитку гіпотези проходить декілька етапів:

- вивчення об'єкта дослідження шляхом накопичення емпіричних та теоретичних знань, виокремлення на їх основі гіпотетично нових знань про нього;

- обрання методів дослідження задля доведення сформульованої гіпотези;

- доведення (або спростування) гіпотези, її уточнення та переконання в її істинності.

Способом перевірки гіпотези є практика, що підтверджує або спростовує гіпотетичні судження. Під час дослідження іноді висувають кілька гіпотез, одна з яких виявиться вірним припущенням. Гіпотези, що у ході дослідження

виявляються хибними, також сприяють накопиченню досвіду дослідника, який у подальшому буде більш уважним.

Існує два типи гіпотез:

- *теоретичні гіпотези*, в основу яких покладено наукові закономірності, методологічні положення, логічні судження, аргументовані прогнозування, фундаментальні знання;
- *емпіричні гіпотези* ґрунтуються на результатах попереднього практичного досвіду.

Теоретичні та емпіричні гіпотези інакше називаються *пояснювальними* та *описовими*.

Пояснювальні гіпотези розкривають взаємозв'язки між складовими досліджуваного явища та з'ясовують причини, за яких це відбувається.

Описові гіпотези висвітлюють причини та можливі результати діяльності, але не розкривають закономірності, що їх спричинили. Так, гіпотези у навчально-творчих дослідженнях можуть виражати припущення, що той чи інший засіб у пропедевтиці навчання є ефективнішим, ніж інші засоби, але ця гіпотетично висловлена думка теоретично не пояснюється, а лише доводиться результатами експерименту. Гіпотезу не можна будувати, виходячи з очевидних істин, тому що вона завжди передбачає пошук нового в теорії та практиці науки.

Кожна гіпотеза підтверджується фактами аргументовано, що перетворює її з припущення на достовірне знання. Для цього розробляється методика дослідження, яка має бути адекватною обраному предмету, меті та завданням наукового пошуку.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом та предметом дослідження і закладена у самій назві обраної теми.

Об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення) – це та сфера, явище або процес, на які спрямована наукова діяльність з метою визначення суті, закономірностей, тенденцій тощо або можливостей впливу, використання, поліпшення тощо.

Об'єктом наукового дослідження можна визнати і сукупність зв'язків, відносин та якостей досліджуваного явища або загальну сферу пошуку, що знаходиться в полі зору дослідника. За таких обставин об'єктом може бути будь яка система, як от: система профілактики, система методів, система законодавчих актів тощо.

Предмет (міститься в межах об'єкта і являє собою частину від цілого (тобто об'єкта) – саме на ньому повинна бути спрямована увага, оскільки він визначає тему магістерської роботи). Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношення об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою в конкретних умовах.

Предмет – це така властивість, характеристика, якість об'єкта, що досліджується. Предмет дослідження більш конкретний та включає в себе аспект (ракурс) обраної проблематики, що підлягає безпосередньому вивченню в даній роботі, устанавлюючи межі наукового пошуку в об'єкті.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом, те, що в цьому об'єкті дістає наукове пояснення. Важливою вимогою наукового дослідження є відповідність предмета об'єкту.

Методи дослідження, використані для досягнення поставленої в магістерській роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. Під час написання наукової роботи дослідник користується загальнонауковими методами (аналогія, узагальнення, класифікація, спостереження, синтез, індукція та дедукція тощо) та методами, які використовують у певних науках. Важливо розуміти той факт, що успіх дослідження зростає завдяки поєднанню різних методів, які дозволяють усебічно розкрити явище, що вивчається, а також забезпечують взаємоперевірку об'єктивності отриманих результатів

Рівень вивчення проблеми. У цій частині кваліфікаційної роботи характеризують найбільш цінні та актуальні наукові праці досліджуваної теми та здійснюють *огляд джерельної бази дослідження*. Огляд літератури з теми дослідження, у якому розглядаються найбільш цінні, актуальні роботи, має бути систематизованим аналізом теоретичної, практичної новизни, значущості роботи, які слід згрупувати таким чином: роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми; теоретичні праці, які цілком присвячено розгляданій темі, а потім ті, що розкривають її частково. Слід наголосити на окремих аспектах теми, які цікавили вчених, зазначити, які висновки ними зроблено.

Слід зазначити, що у кваліфікаційних роботах характеристика рівня вивчення проблеми, огляд джерел та методології можуть бути зроблені в першому розділі роботи, оскільки він є теоретичним. У ньому характеризують теоретико-методологічні підходи до вивчення проблеми, яка досліджується.

Елементи наукової новизни та практичне значення одержаних результатів – перелік результатів, отриманих автором кваліфікаційної роботи. Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися й сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних деталей). Практичне значення одержаних результатів – подаються відомості про використання результатів роботи або рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного або практичного навчального курсу; стисло повідомляється про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснена реалізація, форми реалізації.

Апробація результатів дослідження (за потребою) – містить дані щодо участі та оприлюднення результатів дослідження автора в наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка із оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програма конференції за темою роботи, у якій здобувач брав участь). Слід

зазначити загальну кількість конференцій/семінарів, їх назву, рік та місце проведення, а також вказати на кількість публікацій із цієї теми. Для отримання позитивної оцінки здобувач **обов'язково** повинен підготувати та опублікувати наукову публікацію в збірнику матеріалів конференції або в іншому науковому виданні.

Завершують вступ описом *структури роботи*. Наприклад: «Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (108 найменувань). Повний обсяг магістерського дослідження – 108 сторінок, із них 99 – основного тексту».

5. Основна частина. Складається з двох (трьох) розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Кількість розділів обумовлюється завданнями роботи, авторським задумом. Структура основної частини роботи повинна точно відповідати обраній темі та повністю розкривати реалізацію завдань магістерського дослідження. Кожний розділ починають з нової сторінки. Бажано, щоб у кожному розділі було 2-3 підрозділи. Кожен розділ наукової роботи має закінчуватися стислими висновками до розділу. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку. Основні розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших літературних джерел.

У розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, виклад загальної методики та основних методів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, відомості про проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення результатів досліджень.

У *першому розділі* висвітлюють теоретичне обґрунтування проблеми, що досліджується, розглядають її сутність, значення, класифікаційні характеристики, історіографію генези питання та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи тощо. Розкриття теоретичних питань повинно мати елементи наукової новизни з формуванням власної позиції щодо проблематики дослідження, містити авторські пропозиції щодо вдосконалення визначень окремих термінів, доповнення та уточнення класифікацій, поліпшення методик. Передбачено використання сучасних літературних джерел вітчизняних та іноземних авторів, присвячених проблемам, що досліджуються у роботі: монографій, наукових статей, матеріалів конференцій, інтернет-публікацій тощо. Обов'язковим є порівняння точок зору представників різних наукових шкіл, використання статистичних даних з обов'язковим посиланням на джерела їх опублікування.

Перший розділ повинен скласти теоретичну основу для другого та третього розділів. З цією метою здобувач подає тільки той теоретичний матеріал, який є необхідним для розв'язання практичних питань, визначених цілями та завданнями магістерської роботи. Невиконання цієї вимоги призводить або до надмірного збільшення обсягу першого розділу, або до відриву від змісту другого та третього розділів. Тому цей розділ повинен являти собою не виклад загальновідомих положень з навчальних дисциплін, а бути

аналізом теорії за темою, обраною магістрантом. Результатом теоретичного дослідження має бути сформований теоретичний підхід щодо визначеної проблеми, її основних питань, підходів і критеріїв оцінки.

Теоретична сторона проблеми, що наведена в першому розділі, повинна продемонструвати рівень знань магістранта, його ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом до розв'язування поставлених в роботі завдань. У цьому розділі відповідно до теоретичних завдань дослідження рекомендується подавати огляд і узагальнення існуючих у відповідній галузі досліджень, авторські висновки із визначенням перспектив подальших дослідницьких пошуків, теоретико-методологічне обґрунтування гіпотези дослідження (у залежності від виду дослідження).

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 30% загального обсягу магістерської роботи.

У подальших розділах на основі теоретичних положень першого розділу має бути всесторонньо проаналізована досліджувана проблема і запропоновані шляхи її рішення. Матеріал, що викладається, має бути досить аргументованим і переконливим. У роботі слід уникати як надлишкового цитування, так і непідтверджених відповідними посиланнями на джерела думок, ідей і висловів. Виклад матеріалу має бути логічним, усі структурні елементи роботи (вступ, розділи і підрозділи, висновки) – взаємозв'язаними. Робота повинна містити в собі нові ідеї, узагальнення і висновки, спрямовані на вирішення основної проблеми.

Другий розділ магістерської роботи має аналітико-дослідницький характер і передбачає глибокий аналіз наукової проблеми з використанням певних методів дослідження. У цьому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напряму досліджень, наводять методи вирішення завдань і їх порівняльні оцінки, розробляють загальну методикку проведення магістерських досліджень та результати власного дослідження. У теоретичних роботах розкривають методи розрахунків, гіпотези, що розглядають, в експериментальних – визначаються завдання і методики дослідження, принципи дії та характеристики розробленої методики та оцінки похибок вимірювання. Усі аналітичні обчислення, таблиці, графіки, діаграми цього розділу супроводжують тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність і стан явищ та процесів, що досліджуються, розкрити їх особливості та тенденції розвитку, створити базу для виявлення невикористаних резервів удосконалення діяльності об'єкта дослідження.

Експериментально-практична частина містить у собі уточнення мети та завдань експериментально-дослідницької роботи, викладення методики її проведення, опис експерименту, фіксацію й аналіз отриманих результатів, висновки. Важливим є проведення констатувального експерименту, який дає можливість виявити стан явища, яке вивчається. Для цього визначається кількість експериментальних об'єктів та методи дослідження (здебільшого емпіричні – бесіда, анкетування, спостереження, вивчення документації, продуктів діяльності дітей), підбиваються підсумки. Після цього студентом у магістерській роботі повинна бути представлена власна методика або програма

проведення дослідження, яка є ефективною для розв'язання даної проблеми (пропонуються творчі завдання, бесіди з дітьми і батьками, цікаві засоби навчання і виховання).

Як правило, констатувальний експеримент описується в першому параграфі розділу за такою послідовністю: завдання констатувального експерименту; термін та база його проведення; кількість осіб, що брали участь в експерименті (визначення контрольної (КГ) та експериментальної (ЕГ) груп); зміст методик констатації (для найбільш відомих методик достатньо вказати назву та критерії оцінки; маловідомі, оригінальні методики описуються повністю); результати констатації (таблиці, графіки, діаграми) та їх аналіз; висновки (стан проблеми; вихідні рівні ЕГ та КГ).

Другий параграф цього розділу присвячується опису формувального експерименту. Вказуються терміни та методика його проведення. Методика формувального експерименту повинна розкривати шляхи реалізації мети дослідження (зазначаються використані засоби, окреслюється зміст роботи, її форми та система їх планування, описуються методи, прийоми та ін.).

Формувальний експеримент може оформлюватися у вигляді припущення і включати основні напрямки дослідницької роботи, може проводитись апробація окремих методів та прийомів, надаватись рекомендації. Підставою для такої форми роботи може бути те, якщо студент лише рік працює над темою наукового дослідження і якщо не має можливості організувати дослідницьку базу для проведення експерименту. У цьому разі контрольні зрізи можуть не проводитись, а висуватись припущення щодо ефективності сформульованої гіпотези дослідження.

Якщо формувальний експеримент було проведено, то за його результатами проводиться контрольний експеримент. Послідовність його опису така:

1. Вказуються контрольні методики (якщо вони аналогічні методикам констатувального експерименту, то достатньо вказати їх назву; якщо в них внесені зміни, то розкривається характер цих змін та причини їх внесення; якщо застосовано нові методики, то вони описуються, включаючи критерії оцінки).

2. Наводяться результати контрольного експерименту у порівнянні з даними констатувального (порівняльні таблиці, графіки, діаграми) та подається їх кількісний та якісний аналіз.

3. Робляться висновки щодо показників приросту отриманих даних.

Текст роботи може ілюструватися діаграмами, таблицями тощо. Кожна таблиця (діаграма) повинна мати заголовок, який відтворює її зміст та порядковий номер. Заголовки розміщують над таблицями (діаграмами).

Зазвичай у магістерській роботі другий розділ присвячений методичним аспектам розкриття тієї чи іншої теми: описуються як загальні проблеми методики обраної теми, так і передовий досвід виховання і навчання дошкільників України, області, району.

Обов'язковим є використання у магістерській роботі сучасних інформаційних технологій, прикладного програмного забезпечення. У випадку використання стандартного прикладного програмного забезпечення

розкривають особливості його застосування, необхідні доробки та настройки, особливості підготовки вхідних даних, інтерпретації вихідних результатів тощо. У разі розробки авторського програмного забезпечення подається його загальна концепція, інформаційне та методичне забезпечення, наводиться опис алгоритмів та схем обчислювального процесу, форми вихідних документів (таблиць, діаграм, графіків), вимоги щодо використання розробленого програмного забезпечення тощо.

Обсяг другого розділу – 30-40% загального обсягу роботи.

У наступних розділах з вичерпною повнотою викладають результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми. Дослідник повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів, їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень, негативні результати, які обумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Третій розділ носить прикладний характер. У ньому на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу й висновків проведеного в другому розділі роботи, необхідно обґрунтувати шляхи і заходи удосконалення культурно-освітньої та мистецької діяльності, викласти пропозиції, розробити конкретні рекомендації, прийоми, методи, підходи щодо досягнення цілей у відповідності з темою магістерської роботи, щодо перспектив розвитку та удосконалення діяльності обраного об'єкта дослідження (об'єкта у цілому або його окремих структурних одиниць).

Це має бути не лише перелік необхідних дій, а й конкретні, логічно досліджені та обґрунтовані механізми, інструменти, пропозиції. При написанні цього розділу автор має виявити свої фахові здібності, здобуті знання та вміння застосувати їх на практиці. Здобувач повинен обґрунтувати власні пропозиції, переконливо аргументуючи їх практичними даними, наведеними у другому розділі. При цьому магістрант повинен виявити самостійність та ініціативу. Якщо магістрант не має можливості запропонувати власне рішення, то ним на підставі критичної переробки вітчизняного та світового досвіду обирається варіант, що може бути реально здійснений в конкретних умовах. Доцільно наводити результати анкетувань, проведених за розробленими студентом анкетами, а також результати експертних оцінювань, організованих магістрантом.

Обсяг третього розділу – 30-35% загального обсягу роботи.

Якщо МКР складається не з трьох, а з двох розділів, то другий розділ об'єднує вимоги й складники другого й третього.

6. Висновки – це підбиття підсумків наукового дослідження, теоретичне та практичне обґрунтування отриманих результатів. Висновки пишуть на основі чітко сформульованих у вступі завдань, які, так само, повинні бути розкриті в основному тексті роботи. Якщо висновки не мають логічного зв'язку зі вступом, роботу вважають невиконаною. У висновках автор викладає власні думки, тому вони не повинні містити цитувань чи повторювати чужі

міркування. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й хиби та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення.

Для опису результатів кваліфікаційної роботи можна рекомендувати використовувати такі вислови: *«систематизовано...»*, *«виявлено особливості...»*, *«надано класифікацію...»*, *«підготовлено...»*, *«уточнено...»*, *«встановлено...»* тощо.

Обсяг висновків не повинен перевищувати 5 сторінок.

7. Список використаних джерел містить бібліографічний опис опрацьованих джерел. Перелік подають в алфавітному порядку. Рекомендована кількість найменувань у списку повинна бути не меншою 50, з яких від 30 до 50% – за останні 5 років (якщо інше не зумовлено специфікою теми). Кількість джерел може бути зменшено у випадку робіт з прикладними розробками, соціологічними дослідженнями та експериментальних робіт.

Усі джерела вказують тією мовою, якою вони видані. Літературу, видану іноземними мовами з некириличним алфавітом, наводять після праць, виданих мовами з кириличним алфавітом, з наскрізною нумерацією.

Зразок оформлення списку використаної літератури наведений у додатку Д.

Покликання на джерела у тексті подають у квадратних дужках – зазначають номер цитованої праці і через кому номер сторінки, на якій розташований цитований уривок, наприклад [53, с. 156].

8. Додатки містять допоміжний матеріал, який конкретизує, доповнює та ілюструє основний зміст або хід експериментальної роботи: інструкції та методики, опис алгоритмів дій (конспекти уроків та позакласних заходів, ігри, записи танцювальних постановок, фольклорних та літературних творів, творчі роботи, тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, фотоматеріали, ілюстрації до творів тощо); ксерокопії архівних документів, фото, нотний матеріал, окремі нотатки спостережень за дітьми або студентами; протоколи спостережень, бесід, таблиці обстежень, формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін.

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки за винятком літер Г, Є, І, Й, О, Ч, Ї. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток. На кожний додаток повинно бути посилання в тексті, наприклад, «... описано в інструкції користувача (дод. Б)». При повторному згадуванні використовують вислів «(див. Додаток Б)».

II. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні вимоги до оформлення магістерської кваліфікаційної роботи

Магістерські кваліфікаційні роботи виконують державною мовою. Стиль викладу науковий.

Для наукового стилю мовлення властиві такі особливості:

- зрозумілість і предметність тлумачень;
- логічна послідовність і аргументованість викладу;
- узагальненість понять і явищ, їхній об'єктивний аналіз;
- точність і лаконічність висловлювань;
- аргументація й переконливість тверджень;
- однозначне пояснення причинно-наслідкових зв'язків;
- докладні висновки.

Для синтаксису наукового мовлення характерними є :

- безособові речення із присудком, вираженим дієслівною формою (на -но, -то) та прямим додатком у формі іменника у знахідному відмінку без прийменника (застосовано метод, прочитано дисертацію);
- складні речення з чітко вираженим складносурядним або складнопідрядним зв'язком (*що, оскільки, у наслідок того, у зв'язку з тим, бо, тоді як тощо*).

У кваліфікаційній роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології, не використовувати займенник «я», натомість використовувати за необхідності займенник «ми».

Магістерська робота друкується за допомогою комп'ютерного набору на білому папері формату А4 (210x297 мм) відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» та ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання». Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Перенесення слів з одного рядка в інший у тексті роботи не допускається. Граматичні, пунктуаційні та орфографічні помилки в тексті є неприпустимим явищем.

Текст роботи друкують з одного боку аркуша, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Основні вимоги до комп'ютерного набору тексту кваліфікаційної роботи є такі :

- текстовий редактор – MS Word;
- гарнітура шрифту – Times New Roman, вирівнювання – за шириною;
- кегль шрифту (розмір) – 14;
- кількість символів у рядку – не менше 60;
- абзац – 1,25 см;

- міжрядковий інтервал –1,5;
- кількість рядків на сторінці – до 30;
- назви структурних частин роботи: **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** друкують великими літерами симетрично до тексту (шрифт – 14 напівжирний) без крапки в кінці, дозволено їх розміщувати посередині рядка. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою. Розривати слова знаком переносу в заголовках заборонено;
- усі названі структурні частини роботи слід починати з нової сторінки;
- новий підрозділ друкують на тій же сторінці, на якій закінчився попередній, відступ між підрозділами – два міжрядкові інтервали;
- заголовки підрозділів друкують маленькими літерами, крім першої – великої, з абзацного відступу, шрифт – 14 жирний. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу – два міжрядкові інтервали;
- інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами. Номер розділу ставлять після слова „РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: "1. 3. 2." (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту;
- у роботі дозволяють виділяти важливий текст так: **напівжирний**, *курсив*, ***напівжирний курсив*** або підкреслений. Виділення по всьому тексту повинні бути виконані в одному стилі. Не допускається виділяти частину тексту за допомогою інших шрифтів, крім Times New Roman, іншого розміру, крім 14, іншого інтервалу тощо;
- використовувані в роботі лапки повинні бути одного стилю: “” або «», або """, або „”. Аналогічною є вимога і до стилю апострофів: або ’, або ‘ – однаково у всьому тексті;
- зазначаючи в тексті роботи прізвища та ініціали дослідників, необхідно дотримуватись одного стилю: Грицай М. С., Федченко П. М., або М. С. Грицай, П. М. Федченко, або М. Грицай, П. Федченко. Між прізвищем та ініціалами (стежачи, щоб вони лишились в одному рядку) необхідно використовувати нерозривний пробіл (стандартне сполучення клавіш «Shift + Ctrl + Пробіл»). При цьому необхідно пам’ятати, що псевдоніми письменників не скорочують (Панас Мирний, Леся Українка, Марко Черемшина);
- не допускається розташування заголовка підрозділу внизу сторінки, якщо під ним не вміщується щонайменше два рядки – у такому разі назву підрозділу разом із тестом переносять на наступну сторінку;
- не можна починати абзац наприкінці сторінки, якщо на ній поміститься

лише один рядок з нього – у такому разі слід переносити весь абзац на наступну сторінку. Аналогічно не можна переносити один рядок з абзацу на наступну сторінку;

– Додатки не нумеруються, а позначаються великими літерами українського алфавіту (Додаток А, Додаток Б і т.д.). Для кожного додатку відводиться нова сторінка.

Текст роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису, використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художньої літератури, нових іншомовних запозичень тощо.

Загальний обсяг магістерської роботи – 65-100 сторінок основного тексту, кількість використаних джерел – 60-90 позицій, з урахуванням рівня виконання роботи та спеціальності.

Робота подається до захисту у переплетеному вигляді.

Правильно відформатований текст має виглядати так:

ЗМІСТ

(розрив сторінки)

ВСТУП

(1,5 інтервали до тексту)

(розрив сторінки)

РОЗДІЛ 1

НАЗВА – ПОДАЄТЬСЯ ПРОПИСНИМИ ЛІТЕРАМИ ЖИРНИМ ШРИФТОМ

(1,5 інтервали)

1.1. (Назва – невеликими літерами, з абзацом по ширині, жирним шрифтом)

(1,5 інтервали до тексту)

Текст – по ширині з відступом абзацу 1,25. Після тексту – 1,5 інтервали.

1.2. (Назва – невеликими літерами)

(розрив сторінки)

РОЗДІЛ 2

НАЗВА

2.1. (Назва – невеликими літерами)

2.2. (Назва – невеликими літерами)

(розрив сторінки)

ВИСНОВКИ

(розрив сторінки)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(розрив сторінки)

ДОДАТКИ

2.2. Оформлення таблиць, рисунків і формул

Ілюстрації (фотографії, креслення, формули, схеми, діаграми, графіки) і таблиці необхідно наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, у яких лише повторюється те, що міститься в підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис.3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1». Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення.

Таблицю розміщують таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблиці нумерують наскрізно арабськими цифрами (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Розмір шрифту табличного тексту зазвичай на 2 пункти менше за розмір основного шрифту. Назву не підкреслюють. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в розділі є лише одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад, «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад, «див. табл. 1.3». Якщо у тексті роботи зустрічається таблиця на усю сторінку, то вона повинна бути надрукована у додатку.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», назву і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл.1.2».

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче попередньої формули або

рівняння повинно бути залишено не менш одного вільного рядка.

Формули та рівняння (за винятком тих, що наведені в додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу роботи, якщо на них є посилання у тексті. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою. Наприклад, формула 1.2 – друга формула першого розділу. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що містяться у формулі чи рівнянні, слід наводити під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні.

Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Наприклад:

«Рух електрона в атомі описується хвильовою функцією, яка є рішенням рівняння Шредінгера

$$-\frac{h^2}{8\pi^2m}\nabla^2\psi + U\psi = E\psi, \quad (2.1)$$

де

h – стала Планка,

m – маса електрона,

ψ – хвильова функція,

U – потенціальна енергія взаємодії електрона з ядром,

E – повна енергія».

Переносити формулу або рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. При перенесенні на знакові операції множення застосовують знак « $\times$ ».

Формули (або рівняння), що йдуть одна за одною і не розділені текстом, відокремлюють комою. Наприклад:

$$v_i A_i = v_j B_j, \quad (2.2)$$

$$\Delta H_{298}^0 = \sum_j v_j \Delta_f H_{298}^0(B_j) - \sum_i v_i \Delta_f H_{298}^0(A_i) \quad (2.3)$$

Формули чи рівняння наводять у тексті лише один раз. У подальшому на них необхідно давати покликання. Наприклад, «За рівнянням (1.2)».

2.3. Правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі результати досліджень, на ідеях та висновках яких відбувалося вивчення теми кваліфікаційної роботи. Це дає змогу

відшукати використане у роботі джерело і перевірити достовірність цитування. Якщо було використано відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді у посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, джерела, на яке зроблено посилання у роботі. Неприпустимо запозичування чужих думок. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Цитати – дослівні уривки з використаних джерел – використовують у кваліфікаційній роботі для обґрунтування, підтвердження авторських аргументів або для критичного аналізу літературних джерел.

Якщо студент, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, щоб посилити їх значення, він має зробити у тексті в дужках відповідні застереження і вказати свої ініціали, наприклад: (виділено мною – І. Г.) або (курсив мій – І. Г.). Цитата не повинна бути надто довгою (не більше ніж на пів сторінки). Перевантажувати текст цитатами недоречно.

Натомість можна вдаватися до непрямого цитування у формі переказу тексту, яке максимально точно передає думки автора й супроводжується відповідним покликанням на джерело. Наприклад: «Згідно з Ю. Лавріненком, ...», «М. Коцюбинська пропонує розглядати епістолярій як...» [4, с.123].

Правила коректного цитування

✓ Якщо думку автора наведена дослівно, то її потрібно взяти в лапки, зробивши коректне посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи).

Приклад:

Цитата в тексті: «Послання, епістола (лат. epistole – лист) – жанр поезії й публіцистики: твір, написаний у формі листа чи звертання до когось» [15, с. 166].

Відповідне подання у списку літератури:

15. Лесин В. Літературознавчі терміни. Київ : Рад. школа, 1985. 251 с.

✓ Якщо цитується великий уривок з тексту, то він може не братися в лапки, натомість його можна відділити від решти тексту певним способом (набирати іншим кеглем, шрифтом, накресленням, більшими абзацними відступами тощо), зробивши коректне посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаних джерел, який додається до роботи). Так само без лапок подають поетичні цитати, якщо вони розміщені строфічно і виділені у вищезазначений спосіб. Поетичні рядки можна подавати і без строфічного виділення, «в рядок», але тоді цитата береться в лапки, а віршовий рядок від наступного відділяється скісною однією рисою (/) або двома(//).

✓ Допускають скорочення цитати, якщо це не призводить до викривлення думки автора. Місце скорочення має бути позначене в цитаті квадратними дужками з трикрапкою всередині.

✓ Допускають перефразування цитати, зміну словоформ чи відмінків певних слів. Таку цитату в лапки не беруть, але в квадратних дужках обов'язково роблять покликання на джерело (його порядковий номер зі списку

використаних джерел, який додають до роботи).

✓ У списку використаних джерел завжди слід вказувати і ті, які використовували під час підготовки роботи, навіть якщо прямих посилань чи цитувань цих джерел у роботі не має.

✓ Посилання подаються у тексті роботи у квадратних дужках – [30, с. 17], де *перше число* означає номер джерела за списком, *друге* – номер сторінки, звідки взято інформацію або наведено цитату. Якщо фрагмент в джерелі розміщується на декількох сторінках, їх номери записують через тире. Наприклад: [7, с. 103-104].

✓ Посилання на думку, що поділяє декілька авторів або аргументоване в декількох роботах одного і того ж автора, оформляються шляхом зазначення в дужках всіх порядкових номерів документів у списку літератури, які розділяються крапкою з комою. Наприклад: [7; 52; 85; 93].

✓ Посилання на джерело в цілому наводяться у вигляді порядкового номера цього джерела у списку використаної літератури, який вказується в квадратних дужках. Наприклад: [7].

✓ Нумерацію сторінок, розділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

✓ На всі ілюстрації і таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» і «рисунок» в тексті пишуть скорочено, наприклад: див. табл. 1.2, див. рис. 2.4.

Орієнтовно посилань має бути не менше двох на сторінці. Не допустимо подавати цитати у висновках. Порушення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату й до не допуску роботи до захисту.

2.4. Оформлення списку використаних джерел

Бібліографічний список або список використаних джерел – це список бібліографічних посилань на документи, які згадуються в тексті роботи. Він є важливим компонентом наукової роботи. Його зміст дозволяє скласти уявлення про масштаб і глибину теоретичного аналізу досліджуваної проблеми, а оформлення показує загальну культуру роботи з науковим документом. Відомості про джерела і літературу необхідно подавати згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (з офіційними виправленнями у 2017 році), з обов'язковою вказівкою на прізвища авторів, назви праці, міста і року видання, видавництва і кількості сторінок. Список укладають в алфавітному порядку. Зразки і приклад оформлення бібліографічного опису подано у Додатку Д.

✓ **Зверніть УВАГУ на таке:**

1. При покликанні на книгу в списку використаних джерел вказують загальну кількість сторінок, а на частину книги чи статтю в збірці – указують номери сторінок, з яких починається і закінчується стаття.

2. Якщо прізвища авторів вказують перед назвою роботи, то ініціали зазначають після них (Білецький О. І. Назва ...). Якщо ж спочатку вказують

назву джерела, то ініціали зазначають перед прізвищем автора (Назва... О. І. Білецький...).

3. Обов'язково вказують не тільки місце видання, а й видавництво.

4. Місце видання пишуть повністю (Запоріжжя, Донецьк, Львів, Відень тощо), за винятком столиць держав: К. (Київ), М. (Москва), Л. або СПб. (Ленінград, або Санкт-Петербург), N.Y. (Нью-Йорк), L. (Лондон), P. (Париж).

5. Двокрапка як елемент пунктуації у бібліографічному описі виконує дві функції:

– звичайний розділовий знак, при цьому перед двокрапкою немає проміжку в один друкований знак;

– умовний розділовий знак – знак приписної пунктуації, який ставлять між зонами бібліографічного опису та їх елементами. У такому випадку двокрапка виконує розпізнавальну функцію елементів та зон, тому до і після двокрапки як приписаного знака залишають проміжок в один друкований знак.

Наприклад, тут перша двокрапка – звичайний розділовий знак у назві посібника (проміжок до двокрапки відсутній), а друга і третя двокрапка – знак приписної пунктуації, який ставлять між зонами бібліографічного опису (зона специфічних відомостей – вид видання; зона вихідних даних – місто видання і назва видавництва) – проміжок до і після двокрапки наявний:

Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посіб. для студентів. вищ. навч. закладів. Київ : Слово, 2014. 440 с.

2.5. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках після списку використаної літератури. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток Б» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б. У тексті роботи посилання на додатки подаються у такі способи: (див. Додаток А), (Рис. Б. 1, Додаток Б), (на рис. Б. 2, Додаток Б зображена групова фотографія учасників ансамблю), (фрагменти танцю зображені на рис. Б. 1.3, Додаток Б). Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки.

Наприклад:

Додаток А

Приклад оформлення титульних аркушів

Сторінки з додатками нумерують, але їх не враховують до загального обсягу роботи, наприклад, робота може містити 62 сторінки основного тексту і 3 сторінки додатків, але обсяг кваліфікаційної роботи буде 62 сторінки, а не 65.

III. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Поняття академічної доброчесності та плагіату

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно обов'язково покликатися на авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати. Використання у роботі запозиченого матеріалу без посилання (покликання) на автора не допускають. Це вважають плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень. Академічна доброчесність у процесі написання випускної кваліфікаційної роботи означає, що здобувачі та їх наукові керівники керуються насамперед принципом чесності у роботі та навчанні. Плагіат, тобто списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань, є неприйнятним у кваліфікаційній роботі студента.

Порушення етичних принципів при написанні кваліфікаційної роботи бувають трьох основних видів:

1. Копіювання чужої роботи (як без, так і з відома автора) та оприлюднення її під своїм іменем.
2. Подання суміші власних і запозичених в інших авторів аргументів без належного цитування джерел (компіляція).
3. Перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на справжнього автора.

Загалом **плагіат** – це усвідомлене чи неусвідомлене недотримання загальноприйнятих правил цитування, тобто порушення вимог Цивільного кодексу України («Інтелектуальна власність») та Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Перевірити текст на оригінальність, тобто відсутність плагіату, можна за допомогою спеціальних програм або за допомогою сайтів, які надають такі послуги. Слід пам'ятати, що такі програми і сервіси не є сертифікованими і пристосованими для перевірки текстів кваліфікаційних робіт. Тому результати такої перевірки можуть бути піддані сумнівам, однак здатні зорієнтувати автора кваліфікаційної роботи щодо рівня оригінальності його тексту.

Згідно з п. 3.3.1 «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка» для перевірки науково-методичних праць, рукописів статей, тез доповідей, дисертаційних робіт та авторефератів на унікальність використовують таку орієнтовну шкалу:

Висока унікальність, роботу допускають до захисту або (та) опублікування	80-100 %
Середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	70-79 %
Низька унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	51-69 %
Низька унікальність, роботу відхиляють без права подальшого розгляду	50 % і нижче

Зважаючи на те, що кваліфікаційна робота – це лише перший крок здобувача до науково-дослідницької діяльності, а ступінь магістра – це не вчений ступінь, а лише академічний, який підтверджує освітній рівень випускника вищої школи, то для студентських кваліфікаційних робіт допускають такі рівні унікальності:

Для магістерських кваліфікаційних робіт	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
понад 70 %	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням.
від 60% до 70 %	Середній	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів.
від 40% до 60 %	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору
менше 40 %	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймають

Для оцінки «добре» та «відмінно» має бути середній та високий рівень унікальності кваліфікаційної роботи. При дуже низькій унікальності (менше 40 % для магістерських робіт) кваліфікаційні роботи не допускають до захисту на засіданнях ЕК або допускають після розгляду і з обґрунтуванням специфіки роботи на засіданні кафедри.

3.2. Порядок подання кваліфікаційної роботи для перевірки рівня її унікальності та виявлення академічного плагіату

Кваліфікаційна робота підлягає перевірці на унікальність та наявність ознак академічного плагіату, яку здійснюють за допомогою визначеного Університетом програмного продукту не пізніше, ніж за тиждень до встановленого кафедрою терміну проведення попереднього захисту.

Обов'язковою для перевірки є та частина роботи, у якій викладено

результати теоретичного та / або експериментального дослідження. Усі інші розділи кваліфікаційної роботи перевіряють на виявлення академічного плагіату за потребою / вимогою.

Під час подання кваліфікаційної роботи на кафедру здобувачі всіх форм навчання заповнюють і підписують заяву, яка засвідчує самостійність виконання дослідження (Додаток К). За відмови підписання заяви роботу не допускають до захисту.

Кваліфікаційну роботу в електронному форматі (титульний аркуш, розділ / підрозділ, у якому викладені основні результати дослідження та список використаних джерел) подають на кафедру та разом зі службовою запискою завідувача кафедри направляють для перевірки до бібліотеки Університету.

3.3. Попередній захист та зовнішнє рецензування магістерської кваліфікаційної роботи

Попередній захист кваліфікаційної роботи відбувається на випусковій кафедрі не пізніше як за місяць до визначеної дати захисту. Склад комісії для його проведення визначає та затверджує завідувач кафедри.

Метою попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувача є виявлення членами комісії рівня готовності роботи та ступеня її відповідності встановленим вимогам. Роботу подають у друкованому вигляді, не переплетену в жорстку палітурку.

Результати перевірки кваліфікаційних робіт на академічний плагіат (довідка, яка відображає унікальність тексту кваліфікаційної роботи) та попереднього захисту-обговорення оформлюють протоколом засідання кафедри у вигляді зауважень та рекомендацій щодо доопрацювання матеріалів дослідження, допуску / не допуску до її захисту.

Кваліфікаційні роботи, у яких буде виявлено неприйнятний рівень оригінальності, за рішенням кафедри до захисту не допускають.

Обов'язковою умовою допуску до захисту здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є наявність наукової публікації в збірнику матеріалів конференції або будь-якому іншому науковому виданні. Тема публікації має бути дотичною до теми кваліфікаційної роботи, висвітлювати її провідні положення. Стаття може бути опублікована у співавторстві з керівником кваліфікаційної роботи або іншою особою. На момент проходження здобувачем передзахисту він має подати на кафедру публікацію разом з роботою або надати інформацію про подання матеріалу до друку (назва видання та терміни його виходу друком).

Результати допуску до захисту фіксуються відповідним протоколом засідання кафедри. Рішення про допуск роботи до захисту перед ЕК на її титульному аркуші підтверджується підписом завідувача кафедри.

Кваліфікаційну роботу для захисту перед ЕК надають зовнішньому рецензенту для рецензування.

Після попереднього захисту та усунення недоліків здобувач вищої освіти подає зброшуровану в тверду обкладинку кваліфікаційну роботу та її

електронну версію (не пізніше 10 днів до захисту) на кафедру для реєстрації.

3.4. Відгук та рецензія

Науковий керівник не пізніше ніж за 4 дні після надходження кваліфікаційної роботи на кафедру надає відгук, у якому рекомендує або не рекомендує її до захисту.

Відгук повинен містити конкретні висновки щодо глибини опрацювання теми кваліфікаційної роботи, доцільності вибору методів дослідження, повноти викладу основних результатів та обґрунтованості висновків. У відгуку науковий керівник вказує на дотримання або порушення студентом календарного плану підготовки роботи до захисту, дотримання вимог до оформлення кваліфікаційної роботи, звертає увагу на загальні недоліки або вказує на конкретні помилки. Форма відгуку міститься у Додатку Е.

Випускова кафедра за участю гаранта забезпечує процедуру зовнішнього рецензування кваліфікаційних робіт, які допущенні до захисту. Рецензія на кваліфікаційну роботу має бути надана фахівцем, який обов'язково має науковий ступінь або звання. Кафедра визначає склад рецензентів з висококваліфікованих фахівців кафедр хореографії інших закладів вищої освіти або представників театральних установ. Перелік потенційних рецензентів має бути запропонований здобувачу кафедру.

Рецензія передбачає перелік елементів, які є обов'язковими. У рецензії повинні бути відзначені позитивні аспекти роботи, зокрема: самостійність дослідження, його актуальність, відповідність зазначеній темі, рівень опрацювання джерел, наукової літератури, інших матеріалів та наявність висновків. Рецензент обов'язково повинен вказати, чи достатнім є ступінь розкриття теми та виконання поставлених завдань, чи відповідає оформлення роботи встановленим вимогам. Орієнтовна форма рецензії подана у Додатку Ж.

Недоліки, виявлені рецензентом при ознайомленні з кваліфікаційною роботою, за своїм характером та змістом можуть бути теоретичного, технічного або мовностилістичного характеру. Остаточний висновок щодо рівня відповідності роботи вимогам формулюють висловами «повністю відповідає», «загалом відповідає», «повністю не відповідає». Рецензент обов'язково пропонує оцінку роботи з урахуванням її захисту перед членами ЕК: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Здобувачу надається можливість ознайомитися зі змістом відгуку керівника і зовнішньої рецензії (у разі необхідності) та підготувати аргументовані відповіді на висловлені рецензентом зауваження під час проходження процедури захисту кваліфікаційної роботи перед Екзаменаційною комісією. Вносити будь-які зміни у кваліфікаційну роботу після отримання відгуку та зовнішньої рецензії забороняється.

У випадку надання негативного відгуку керівником або надходження негативної зовнішньої рецензії остаточне рішення про допуск (недопущення) кваліфікаційної роботи до захисту приймає кафедра. Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, освітньому рівню, а також

не має відгуку та рецензії, до захисту не допускається. Рішення оформлюється протоколом засідання кафедри.

3.5. Загальні вимоги до публічного захисту кваліфікаційної роботи

Публічний захист кваліфікаційної (магістерської) роботи є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми і формою атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спрямованої на встановлення рівня відповідності наявних результатів навчання за освітньою програмою та другого (магістерського) рівня вищої освіти з певної спеціальності очікуваним результатам.

Процедура захисту регламентується нормативним документом ПНПУ імені В. Г. Короленка – «Методичними рекомендаціями щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка».

До публічного захисту перед Атестаційною екзаменаційною комісією допускають кваліфікаційні роботи, які відповідають таким вимогам:

- у встановлений термін готову (переплетену) і зареєстровану в спеціальному журналі роботу подано на кафедру;
- на титульному аркуші роботи є резолюція завідувача кафедри: «До захисту допущено» та підпис, а в кінці роботи – підпис її автора (здобувача);
- у роботу вкладено рецензію фахівця, відгук наукового керівника, заяву здобувача, що засвідчує самостійність виконання кваліфікаційної роботи і відсутність в ній академічного плагіату, довідку про перевірку на академічний плагіат, публікації (для претендентів на високі позитивні оцінки).

Захист кваліфікаційної роботи проводять відкрито за участю не менше половини складу Екзаменаційної комісії за обов'язкової присутності голови комісії.

На захисті кваліфікаційної роботи студенту надають слово для викладу основних результатів, отриманих під час виконання поставлених завдань, а також для відповідей на запитання членів Екзаменаційної комісії та інших осіб, які присутні на захисті. Прилюдний виступ студента суворо регламентований у часі та триває не більше 5-7 хвилин.

Структура виступу студента, автора магістерської роботи, на відкритому засіданні АЕК наступна:

- назва теми;
- обґрунтування її актуальності;
- об'єкт, предмет, мета дослідження, завдання;
- стислий виклад основних результатів дослідження (за розділами);
- загальні висновки дослідження.

Доповідь здобувач, як правило, має супроводжувати презентацією. Головна мета презентації – це забезпечення стислої візуальної демонстрації основних результатів кваліфікаційної роботи. Презентація роботи виконується за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT. Структура

презентації:

1-й слайд – інформація з титульної сторінки роботи (назва кафедри, тема, ПІБ студента, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання наукового керівника роботи, тема, рік захисту);

2-й слайд – актуальність теми роботи та проблема дослідження, об'єкт, предмет дослідження, мета та завдання роботи, основні методи дослідження;

3-5-й слайди – інформація з першого розділу, основні висновки;

6-8-й слайди – інформація з другого-третього розділів;

7-10-й слайди – короткі висновки роботи.

На останньому слайді пишеться «Дякую за увагу!». Слайди мають бути читабельні, пронумеровані та взаємопов'язані з доповіддю.

При розробці презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:

- тривалість доповіді – 7-10 хв.;

- максимальна кількість слайдів – 10-12 шт.

Після виступу здобувача вищої освіти голова АЕК надає слово науковому керівникові та рецензенту або зачитує їхні відгуки. Також слухають відповіді студента на зауваження, висловлені в рецензії, та на запитання, які виникли у членів ЕК стосовно запропонованої до розгляду магістерської роботи.

Кваліфікаційну роботу оцінює екзаменаційна комісія з урахуванням її змісту і результатів захисту, а також висновків наукового керівника і рецензента.

Рішення АЕК про оцінку знань, виявлених при захисті магістерської роботи, ухвалюють на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів. При однаковій кількості голосів «за» і «проти» голос голови є вирішальним.

Результати захисту магістерських робіт оголошують у день захисту.

Студента, кваліфікаційну роботу якого АЕК оцінила як «незадовільно», відраховують з університету. АЕК встановлює та робить у протоколі запис про можливість здобувача після доопрацювання захистити ту саму кваліфікаційну роботу протягом трьох років після відрахування. У такому випадку, поновлений на навчання здобувач вищої освіти матиме право подати кваліфікаційну роботу на перевірку за визначеною процедурою і бути допущеним (не допущеним) до її захисту.

3.6. Критерії та умови оцінювання магістерської кваліфікаційної роботи

Магістерська робота повинна засвідчити, що студент уміє здійснювати самостійний науковий пошук, зіставляти та аналізувати певні явища та проблеми.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи студент повинен виявити:

- ґрунтовні знання текстів, які залучені до дослідження;
- уміння добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження;
- уміння робити обґрунтовані висновки та окреслювати перспективи

подальших наукових розвідок в обраному для дослідження напрямку;

– уміння визначати і пояснювати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ обраного періоду.

При оцінюванні якості виконання студентом кваліфікаційної роботи застосовують такі **критерії**:

- актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи;
- чіткість формулювання мети і завдань дослідження;
- логіка побудови змісту роботи;
- якість теоретико-методологічного аналізу проблеми;
- ґрунтовність аналізу наукових джерел;
- правильність і повнота виконання поставлених завдань;
- самостійність в одержанні наукових результатів;
- змістовність зроблених узагальнень і висновків;
- дотримання чинних вимог до оформлення роботи;
- змістовність доповіді студента про основні результати дослідження;
- правильність та чіткість відповідей на запитання членів ЕК.

Основними умовами отримання оцінки є такі: здобувачі вищої освіти, у яких є публікації за темою дослідження, за умови успішного захисту кваліфікаційної роботи, можуть претендувати на високі позитивні оцінки. Копію публікації, титульну сторінку видання та зміст прошивають у кваліфікаційній роботі після додатків.

Відмінно – (90-100 балів): магістерська робота виконана вчасно, самостійно, тема дослідження розкрита повною мірою. Правильно визначено предмет, об'єкт дослідження. Зміст роботи продуманий, логічний, сприяє розкриттю заявленої теми. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у дослідженні. Автор використовує сучасний методологічний інструментарій. Робота містить елементи наукової новизни та характеризується глибиною теоретичного опрацювання використаних джерел. Зміст розділів та підрозділів відповідає їх назвам, структура роботи чітка, її частини пропорційні за розміром, послідовно розміщені. Висновки логічні та ґрунтовні. Робота оформлена без порушення вимог, з дотриманням граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм українського правопису. Відгук і рецензія позитивні. Доповідь під час захисту аргументована, логічна і повна. Відповіді на питання членів АЕК правильні, стислі, але й вичерпні. Представлено публікації та апробації результатів дослідження.

Добре – (75-89 балів): магістерська робота виконана вчасно, тема дослідження розкрита, мета і завдання виконані, теоретичні узагальнення та висновки правильні. Проте є несуттєві недоліки у логіці дослідження та оформленні тексту. Застосування сучасного аналітичного інструментарію дещо неповне. Авторські висновки здійснено на достатньому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження. Текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце несуттєві помилки. Відгук і рецензія позитивні, проте можуть містити окремі зауваження. Доповідь логічна і аргументована, але не зовсім повна. Відповіді на питання членів АЕК в цілому правильні.

Представлено публікації та апробації результатів дослідження.

Задовільно – (60-74 балів): магістерська робота виконана вчасно, проте з порушенням термінів виконання окремих етапів роботи. Тема роботи розкрита, але у змісті є суттєві недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не повною мірою. Відсутній самостійний аналіз явищ. Висновки обґрунтовано непереконливо, авторські узагальнення неаргументовані, поверхові. У відгуку та рецензії вказано на суттєві зауваження щодо логічності та послідовності дослідження. Загалом дослідження має описовий характер. Робота оформлена із порушенням вимог. Доповідь не розкриває усієї суті проведеного дослідження, його результатів. Під час захисту здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання; не вміє доказово обґрунтовувати свої судження. Наявні публікація та апробація.

Незадовільно – (35-59 балів): магістерська робота подана до захисту невчасно. Відсутня логіка у побудові структури дослідження. Мета і завдання нереалізовані. Назви окремих розділів не відповідають їхньому змісту. Текст роботи має компіляційний характер. Зовсім відсутні самостійні судження. Висновки не співвідносяться зі змістом розділів та із завданнями. Робота оформлена із суттєвими недоліками, недбало, її обсяг становить лише половину від зазначеного у вимогах. Відгук та рецензія негативні. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, не може самостійно захищати основні положення дослідження, не дає відповіді на поставлені запитання або відповіді містять змістовні помилки. Захист засвідчує відсутність необхідної підготовки здобувача вищої освіти, необізнаність його з предметом дослідження. Публікація та апробація відсутні.

Робота до захисту не допускається – незадовільно (1-34 балів): магістерську роботу було подано безпосередньо перед захистом, до того ж відгук наукового керівника та рецензія відсутні або обсяг роботи становить третину від необхідного.

Якщо на останньому етапі виконання магістерської роботи або під час захисту буде виявлено, що текст дослідження є плагіатом, то таку роботу за рішенням кафедри до захисту не допускають або за рішенням членів АЕК знімають із захисту, навіть якщо попередньо отримані відгук наукового керівника чи рецензента є позитивними.

При визначенні оцінки випускної кваліфікаційної роботи приймається до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувачів.

При визначенні оцінки роботи повинна бути врахована думка рецензента, виступ магістранта під час захисту своєї роботи, його відповіді на зауваження рецензента та на запитання членів екзаменаційної комісії.

Повторний захист випускних кваліфікаційних робіт з метою підвищення оцінки не дозволяється.

У випадках, коли захист магістерської роботи не відповідає вимогам рівня державної атестації, атестаційна комісія ухвалює рішення про те, що здобувач є не атестованим, про що здійснюється відповідний запис у протоколі засідання комісії. У такому випадку державна комісія встановлює: може

магістрант подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою навчального закладу. Повторний захист випускної кваліфікаційної роботи дозволяється протягом трьох років після закінчення вищого закладу освіти, але не раніше, як під час наступної державної атестації.

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку за кваліфікаційну роботу, відраховується з вищого навчального закладу. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

3.7. Вимоги до структури, змісту, оформлення, захисту та зберігання кваліфікаційних робіт

Вимоги до структури та змісту кваліфікаційних робіт узагальнено представлені в таблиці 3.1 так :

Таблиця 3.1

Вимоги до структури та змісту кваліфікаційних робіт

п/п	Зміст вимог	Магістерська кваліфікаційна робота (МКР)	
1	2	3	
I	Вимоги до змісту		
1.	Обґрунтування актуальності проблеми дослідження	+	
2.	Історія дослідження проблеми	+	
3.	Мета роботи та за потреби – гіпотеза	+	
4.	Завдання дослідження	+	
5.	Об'єкт дослідження	+	
6.	Предмет дослідження	+	
7.	Опис методів дослідження		
8.	Визначення практичного значення роботи	+	
9.	Апробація результатів дослідження	+	
10.	Опис структури дослідження	+	
11.	Наявність складного плану	+	
12.	Наявність теоретичного розділу (розділів)	+	
13.	Наявність аналізу джерельної бази	+	
14.	Наявність практичного або експериментального розділу (розділів)	+	
15.	Висновки в кінці кожного розділу	+	
16.	Загальні висновки в кінці роботи	+	
17.	Розрахунково-графічні матеріали	+/- (з урахуванням фаху і характеру роботи)	
18.	Наявність складових творчого характеру, технічних об'єктів	+/- (з урахуванням фаху і характеру роботи)	
19.	Ілюстративний матеріал	+	
20.	Список використаних джерел	+	
21.	Додатки	+	

		(з урахуванням спеціальності й характеру роботи)	
II.	Вимоги до оформлення, захисту та зберігання		
1.	Мова виконання	Українська (за винятком окремих спеціальностей)	
2.	Обсяг основного тексту	від 65 с. до 100 с. (комп. набір, з урахуванням рівня роботи та спеціальності)	
4.	Форма подання і кількість примірників	1 примірник у зброшурованому вигляді та електронна версія	
5.	Відгук наукового керівника	+	
6.	Рецензія	+ (1 рецензент)	
7.	Процедура захисту	+ На засіданні ЕК	
8.	Термін зберігання	5 років	

Умовні позначки: «+» – обов’язкова вимога;

«+/-» – не є обов’язковим, але може бути представлено;

«-» – не вимагається.

3.7.2 Конкретизовані критерії щодо оцінювання кваліфікаційних робіт з урахуванням спеціальності / освітньої програми та освітнього ступеня, за якими атестується випускник, розробляють та затверджують випускові кафедри та подають у методичних рекомендаціях до виконання кваліфікаційних робіт.

3.8. Типові помилки в написанні та оформленні магістерської роботи

1. Зміст роботи не відповідає плану магістерської роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об’єкта.

3. Мета дослідження не пов’язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об’єкта і предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат.

5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (останні 5-10 років) з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми.

7. Не розкрито зміст та організацію особистого експериментального дослідження (його суть, тривалість, місце проведення, кількість обстежуваних, їхні характеристики), поверхово висвітлено стан практики.

8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.

10. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без додержання вимог державного стандарту.

11. Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.

12. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з помилками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г., Флока Л. В., Горячова О. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Полтава, 2020. 160 с.
2. Важинський С., Щербак Т. Методика та організація наукових досліджень. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Вимоги до виконання кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою 024.00.01 Хореографія освітнього рівня другого (магістерського) / уклад. Боровик Т., Медвідь Т., Таранник А. Київ, 2021. 25 с.
4. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження : поради молодим науковцям. Київ, 1995. 48 с.
5. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
6. Єщенко В. О., Копитко П. Г., Костогриз П. В., Опришко В. П. Основи наукових досліджень в агрономії : підруч. / за ред. В. О. Єщенка. Вінниця : ПП «ТД «Едельвейс і К»», 2014. 332 с.
7. Захист кваліфікаційної (магістерської) роботи. Програмні вимоги та методичні поради до самостійної підготовки до захисту для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) / розробник Реброва О. Є. Одеса, 2022. 12 с.
8. Зацерковний В., Тішаєв І., Демидов В. Методологія наукових досліджень. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
9. Кваліфікаційна (магістерська) робота. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) / розробник Реброва О. Є., Хмелевська І. О. Одеса, 2021. 27 с.
10. Кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «Магістр»: методичні рекомендації для студентів спеціальності 024 Хореографія / уклад.: О. Ю. Енська, А. І. Максименко, І. О. Ткаченко. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 59 с.
11. Кириченко О. І. Написання та оформлення курсових, кваліфікаційних і магістерських робіт з дисципліни «Теорія та методика викладання образотворчого мистецтва» : метод. реком. для студ. мистецького факультету за напрямами підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво*, 7.02020501 Образотворче мистецтво*, 8.02020501 Образотворче мистецтво*. Кіровоград : Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2016. 50 с.
12. Колесников О. Основи наукових досліджень. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
13. Корнещук В. В. Методичні рекомендації до написання випускної кваліфікаційної роботи магістра. 3-тє вид. Одеса : ОНПУ, 2020. 34 с.
14. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Алерта, 2014. 620 с.

15. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Полтава : Оріяна, 2012. 183 с.
16. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2009. 206 с.
17. Кудінов І. О. Основи наукового цитування. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czitivannya.pdf> (дата звернення: 25.11.2020).
18. Мартиненко О. В. Наукова робота студентів спеціальності «Хореографія» : навч.-метод. реком. Бердянськ : Видавець БДПУ, 2018. 204 с.
19. Марцин В. С., Міценко Н. Г., Даниленко О. А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Львів : Ромус-Поліграф, 2012. 128 с.
20. Методичні рекомендації до виконання та захисту магістерських робіт для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) освітнього ступеня магістр / укл. : Дорошенко Т. В., Скорик Т. В., Вергунова В. С. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2018. 68 с.
21. Методичні рекомендації щодо виконання магістерської роботи для студентів денної та заочної форми навчання, галузь знань 02 Культура і мистецтво, зі спеціальності 024 Хореографія / розроб. О. Плахотнюк. Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ імені Івана Франка 2020. 69 с.
22. Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка / укладачі: В. Бондаренко, О. Дмитрієнко, В. Шевчук, Т. Япринець. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 51 с.
23. Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень (в першоджерелах, лекціях та практичних завданнях) : навч. посіб. / Борисюк С.О., Конончук А.І., Яковець Н.І., Щербина Ю.М. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 288 с.
24. Мокін Б. І., Мокін О.Б. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
25. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студ., курсан., аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
26. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
27. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. С. Марцин, Н. Г. Міценко, О. А. Даниленко та ін. Львів : Ромус-Поліграф, 2012. 128 с.
28. Палеха Ю. І., Леміш Н.О. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2016. 336 с.
29. Положенням про організацію навчального процесу в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г.Короленка. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/pologenya_pro_osvitnii_proces_pnpu.pdf

30. Приклади оформлення бібліографічного опису відповідно до ДСТУ 8302:2015. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015> (дата звернення: 25.11.2020).
31. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 25.09.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 25.11.2020).
32. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
33. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 116 с.
34. Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельнікова Т. Ю. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Київ, 1998. 145 с.
35. Сисоєва С., Кристопчук К. Методологія науково-педагогічних досліджень. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
36. Сосіна В. Ю. Методичні вказівки до написання курсових (дипломних, магістерських) робіт для студентів факультету фізичного виховання спеціальності 024 «Хореографія». Львів, 2018. 16 с.
37. Хореографія : методичні рекомендації до підготовки кваліфікаційної роботи для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 024 «Хореографія» / розроб.: В. О. Камін, Н. М. Корисько. Київ, 2020. 24 с.
38. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
39. Чайченко Н. Н., Семенов О. М., Артюшкіна Л. М., Рудь О. М. Науково-дослідна робота магістрантів : навч. посіб. Суми : СОІПО, 2011. 72с.
40. Черкасов В.Ф. Основи наукових досліджень у музично-освітній галузі : підручник. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, Харків : ФОП Озеров, 2017. 316 с.
41. Шейко В. М., Богуцький Ю. П., Кушнарєнко Н. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посібник. Харків : ХДАК, 2016. 329 с.
42. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 6-те вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2008. 311 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки магістерської роботи

Міністерство освіти і науки України

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Психолого-педагогічний факультет

Кафедра хореографії

Рекомендовано до захисту

«___» _____ 202__ р.,

протокол № _____

Зав.кафедри _____

(підпис)

Кваліфікаційна робота
на здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти

(тема)

Виконав (ла): студент (ка) __ курсу, групи ____
_____ форми навчання

спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____

(назва освітньої програми)

_____ (прізвище та ініціали)

Науковий керівник:

_____ (науковий ступінь та/або вчене звання, прізвище, ініціали)

Рецензент: _____

(науковий ступінь та/або вчене звання, прізвище, ініціали)

Захищено «___» _____ 202__ р.

кількість балів: _____

значення оцінки _____

Голова Екзаменаційної комісії _____

(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Полтава - 20__ року

Додаток Б

Зразок оформлення змісту магістерської роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ	
1.1. Сучасні підходи до трактування категорії «творча особистість».....	9
1.2. Формування творчої особистості засобами мистецтва.....	21
1.3. Вплив хореографічного мистецтва на структура естетичної культури особистості.....	30
1.4. Хореографічна обдарованість та її прояви в дитячому віці.....	36
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	
2.1. Види хореографічної підготовки в колективі спортивного бального танцю та її вплив на формування творчої особистості.....	56
2.2. Виховний потенціал соціально-культурної діяльності колективу спортивного бального танцю.....	67
2.3. Розвиток творчо-активної особистості в процесі хореографічного навчання.....	79
2.4. Використання музично-хореографічної гри як засобу формування творчої особистості в бальному колективі	86
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	100
ДОДАТКИ	110

Додаток В

Зразок оформлення структури вступу та змісту магістерської роботи

Тема: Еволюція народно-сценічного танцю та перспективи його розвитку.

Мета дослідження – узагальнити процес становлення й розвитку народно-сценічного танцю в контексті національної культури та визначити його майбутні перспективи.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження:**

1. Проаналізувати та узагальнити теоретичний досвід вивчення народно-сценічного танцю.
2. Установити культурно-історичні передумови виникнення світового хореографічного мистецтва.
3. З'ясувати особливості становлення та розвитку хореографічного мистецтва різних народів світу.
4. Визначити особливості еволюції українського народно-сценічного танцю.
5. Виявити провідні тенденції розвитку українського народно-сценічного танцю на сучасному етапі.

Об'єкт дослідження – народно-сценічний танець у контексті світових мистецьких та культурологічних процесів.

Предмет дослідження – культурно-історична еволюція народно-сценічного танцю як невід'ємного складника національної культури.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЇ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

1.1. Культурно-історичні передумови виникнення світового хореографічного мистецтва

1.2. Становлення та розвиток танцювальних культур народів колишнього СРСР

1.3. Розвиток мистецтва танцю у народів Японії, Греції та Ізраїлю

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

2.1. Історичні та географічні передумови виникнення та складові розвитку українського народного танцю

2.2. Збереження традицій та форм народного сценічного танцю

2.3. Місце народного танцю в сучасній українській культурі

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Г
Рекомендована тематика магістерських робіт

1. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами хореографічного мистецтва.
2. Теорія та методика “музичного руху” в контексті естетичного виховання дитини.
3. Організація хореографічних заходів у системі позашкільної освіти.
4. Специфіка організації навчально-виховного процесу у колективі спортивного бального танцю.
5. Організація хореографічних заходів для вихованців закладів інтернатного типу.
6. Програмно-методичне забезпечення діяльності колективу фольклорно-стилізованого танцю.
7. Формування творчої особистості в колективі спортивного бального танцю.
8. Фізичне виховання дітей і молоді засобами спортивного бального танцю.
9. Особливості професійно-практичної підготовки майбутніх учителів хореографів у системі педагогічної освіти.
10. Розвиток школи українського народного танцю (на прикладі діяльності видатних педагогів-хореографів другої половини ХХ ст.).
11. Формування правильного дихання в учнів молодшого шкільного віку на заняттях з хореографії.
12. Генезис бальної хореографії в контексті загальноосвітніх процесів.
13. Еволюція народно-сценічного танцю та перспективи його розвитку.
14. Contemporary dance та його виховне значення.
15. Формування емоційної сфери студентів засобами хореографії.
16. Теоретична спадщина Василя Верховинця і школа українського народного танцю.
17. Стилізований народний танець: теорія, історія, методика викладання.
18. Формування хореографічної культури молодших школярів засобами спортивного бального танцю.
19. Культурно-історичні аспекти генези й розвитку мистецтва Іспанії (або іншої країни за вибором магістранта).
20. Розвиток акторської майстерності студентів-хореографів на уроках народно-сценічного танцю.
21. Особливості використання технічних засобів аудіо-, відео-матеріалів на уроках народно-сценічного (сучасного) танцю.
22. Балетмейстерські зразки українського народного танцю як вагомий чинник фахової підготовки майбутніх учителів хореографії.
23. Балетмейстерські зразки сучасної хореографії як вагомий чинник фахової підготовки майбутніх керівників ансамблів сучасного танцю.
24. Підготовка майбутнього вчителя хореографії до виховання національної самосвідомості учнів дитячих хореографічних колективів на балетмейстерських зразках П. Вірського.

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p>Книги: Один автор</p>	<p>1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.</p>
<p>Два автори</p>	<p>1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.</p>
<p>Три автори</p>	<p>1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p>

	<p>2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
Чотири і більше авторів	<p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p>

	<p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець ХVІІІ - початок ХХ ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра</p>

	екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-

	<p>методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовец Н. І. Українські персональні</p>

	бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
Частина видання: довідкового	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.

видання	<p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Частина видання: продовжуваного видання	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>

<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>
----------------------------------	--

Додаток Е

Форма відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу

**Відгук
наукового керівника**
на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня

_____ (бакалавр, магістр – вказати)

зі спеціальності _____ (шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____ (назва освітньої програми)

_____ (тема)
студента (ки) _____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка наукового керівника
Обґрунтування актуальності проблеми, коректність визначення мети і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження тощо	5	
Відповідність змісту роботи обраній темі. Повнота розробки проблеми загалом та окремих її аспектів	10	
Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, обґрунтованість і доказовість висновків	5	
Значення результатів роботи, її апробація (за наявності)	5	
Відповідність дослідження нормативним вимогам	5	
Організованість, сумлінність, відповідальність; творчий підхід і самостійність при написанні роботи; дотримання графіка роботи; рівень теоретичної та професійної підготовки студента, його здатність до самостійної професійної діяльності за фахом	10	
Загальна кількість балів	40	

Аргументований висновок: _____

_____

(В аргументованому висновку науковий керівник визначає:

1. Актуальність теми.
2. Відповідність змісту роботи обраній темі.
3. Рівень повноти розробки питань і окремих проблем.
4. Рівень теоретичної та професійної підготовки студента.
5. Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, уміння робити обґрунтовані висновки.

6. Характеристика студента (дисциплінованість, наполегливість, організованість, підготовленість, дотримання графіка роботи, зацікавленість проблемою дослідження тощо).

7. Важливість результатів роботи та запропонованих рекомендацій.

8. Дані про апробацію (за наявності).

9. Відповідність дослідження встановленим вимогам.

Науковий керівник _____ (_____)
(підпис) (ім'я, прізвище)

« ____ » _____ 202__ р.

Додаток Ж

Орієнтовна схема рецензії на кваліфікаційну роботу

Рецензія

на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня

_____ (бакалавр, магістр – вказати)

зі спеціальності _____

_____ (шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____

_____ (назва освітньої програми)

_____ (тема)

студента (ки) _____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

У рецензії зазначаються:

1. Актуальність теми.
2. Теоретична (за наявності) й практична цінність.
3. Коротка характеристика роботи за розділами.
4. Оцінка методики дослідження, обробки матеріалів.
5. Доказовість висновків.
6. Наявність у роботі певних рекомендацій та їхнє обґрунтування.
7. Наявність та якість апробації матеріалів.
8. Позитивні моменти і недоліки роботи.
9. Якість оформлення.
10. Загальний висновок та оцінка роботи за чотирибальною шкалою.

Рецензент:

(науковий ступінь,

учене звання,

посада, місце роботи) _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

« ___ » _____ 202__ р.

Додаток К

Форма засвідчення здобувачем вищої освіти – автором дослідження відсутності академічного плагіату в його кваліфікаційній роботі

Завідувачу кафедри

_____
_____
(назва кафедри)

_____
_____
(прізвище, ініціали)

ЗАЯВА

щодо самостійного виконання кваліфікаційної роботи студентом

Я, _____
(прізвище, ім'я, по батькові),

студент(ка) _____
(факультет, форма навчання, курс, група)

заявляю: моя кваліфікаційна робота на тему

_____
виконана самостійно і в ній не міститься елементів академічного плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, мають відповідні посилання. Я ознайомлений(а) з діючим Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату, у відповідності з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску кваліфікаційної роботи до захисту та притягнення до академічної відповідальності.

Я даю згоду Університету на перевірку моєї письмової роботи за вище зазначеною темою, щодо виявлення елементів академічного плагіату (збігів/ідентичності/схожості) в інформаційній онлайн-системі виявлення збігів/ідентичності/схожості під назвою «UNICHECK» (<https://unicheck.com/uk-ua>).

_____
(дата)

(ініціали, прізвище)

_____
(підпис)